

Vrouwen winnen terrein in bedrijfstop; buitenlanders zijn uit de gratie

Pieter Couwenbergh
Amsterdam

Het glazen plafond in het bedrijfsleven vertoont barsten. De aanwas van vrouwelijke bestuurders en commissarissen zet door, ondanks de crisis. Dat komt door een ‘effectieve lobby’, het kleiner aantal commissariatenverzamelaars en het besef van de toegevoegde waarde van diversiteit door het bedrijfsleven.

Dat blijkt uit onderzoek van Elite Research in opdracht van deze krant naar de samenstelling van besturen bij vijfhonderd Nederlandse bedrijven.

Het aantal vrouwelijke bestuurders is in 2009 met 9% toegenomen, ruim boven het langjarig gemiddelde groei (sinds 1994) van 2%. Het is het derde jaar op rij dat sprake is van stevige groei.

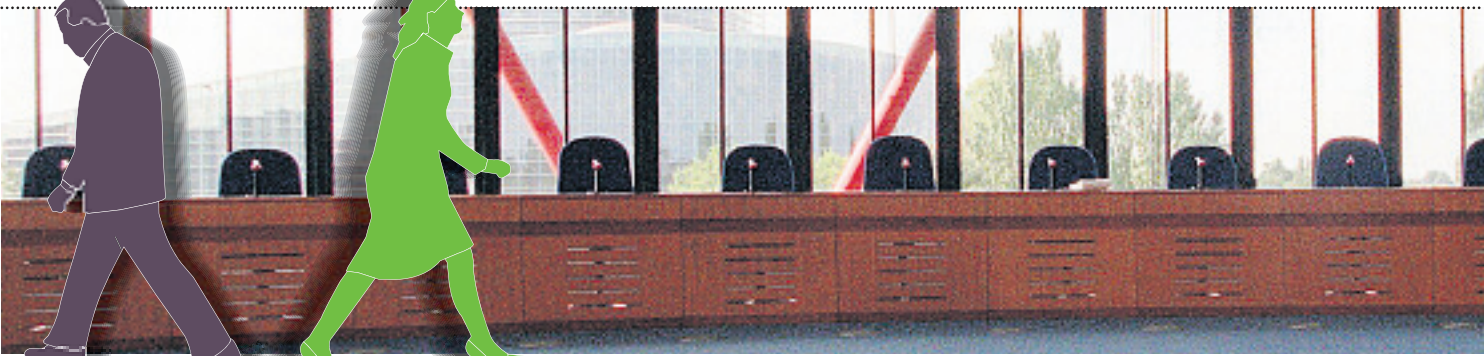
In het commissariaat is al langer sprake van een structurele toename van vrouwen. Daargroeit het aantal al voor het vijfde jaar op rij, in 2009 met 5% bij een langjarig gemiddelde van 2%.

Dat het aantal vrouwelijke toezichthouders ook vorig jaar is gestegen, is opmerkelijk omdat het aantal buitenlandse bestuurders fors is teruggelopen. Circa de helft van de vrouwelijke bestuurders/commissarissen heeft een buitenlands paspoort. Weliswaar komen er minder vrouwen bij dan in 2008 en gaan er meer vrouwen uit, per saldo is de toename nog altijd hoger dan het langjarig gemiddelde.

Voor onderzoeker Jos van Hezewijk van Elite Research is dat reden om te spreken over een definitieve doorbraak. Van Hezewijk geeft als redenen ‘een effectieve lobby van topvrouwen als Neelie Kroes’. Met paginagrote advertenties vroegen deze vrouwen eind vorig jaar aandacht voor het glazen plafond. Er werd zelfs gesproken over quoterings, wat zeker druk zette op bedrijfsbesturen.

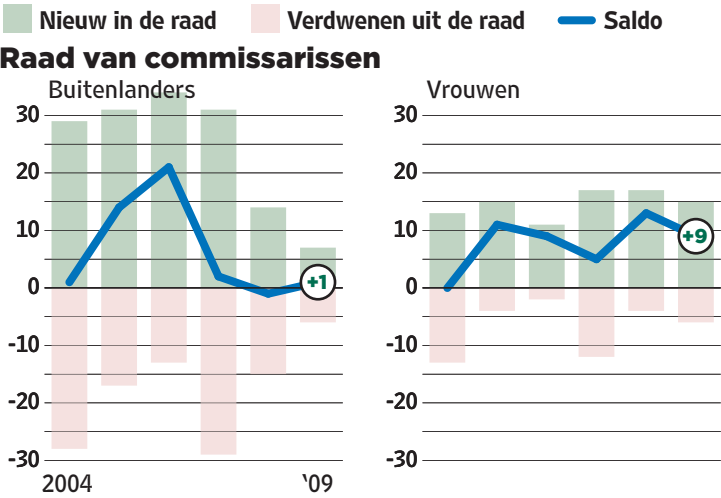
Verder is het volgens Van Hezewijk thans ‘politiek correct’ vrouwen te benoemen en is het besef van de opbrengst van diversiteit groter. Tenslotte heeft Wouter Bos als minister in ruil voor staatssteun veel vrouwen voorgedragen als overheidscommissaris, zoals Tineke Bahlmann bij ING en Charlotte Insinger bij SNS Reaal.

Opvallend in de cijfers over 2009

In en uit de boardroom

Buitenlanders op de terugtocht, vrouwen in opmars in de top van de 500 grootste Nederlandse bedrijven

is de verdere afname van het aantal buitenlanders in zowel bestuur als toezicht na hun snelle opmars begin deze eeuw. Bij beide gremia daalde dat aantal met 5%, na een explosieve duikeling (23%) in 2008 van het aantal buitenlandse commissarissen. Van Hezewijk is niet verbaasd. ‘Je ziet dezelfde trend als in 2002 bij het barsten van de internetzeepbel.’ Buitenlanders komen vaak mee als onderdeel van een overname. ‘Als het daarna spannend wordt, sluiten de rijen zich. Bedrijven vallen terug op het Nederlandse bestuurdersnetwerk. Buitenlanders stappen op en worden niet door buitenlanders vervangen. Ook ligt de overnamemarkt stil.’

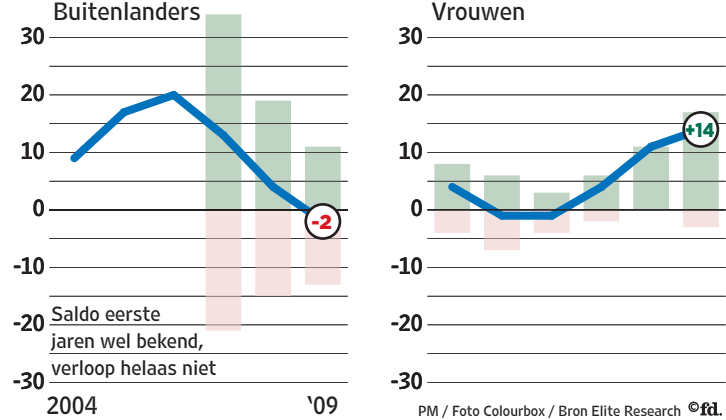
De cijfers versterken de groeiende twijfels onder governance-experts over de toegevoegde waarde van buitenlanders in vooral de raad van commissarissen. Onlangs stelde Nyenrode-docent Steven Schuit vast dat vooral de presi-

dent-commissaris de weg moest weten in het polderlandschap om effectief te zijn. Er is consensus dat het ABN Amro-debacle mede ontstond doordat de bank met de Amerikaan Arthur Martinez een buitenlandse chairman had.

Wat verder opvalt, is dat het aantal commissariatenverzamelaars na zeven jaar van forse daling weer toeneemt (+13%). Na de introductie van de code-Tabaksblat, waarin een maximum aantal commissariaten van vijf werd geïntroduceerd — nam dat aantal af. Dat het nu

**Lobbyen helpt
Meer vrouwen in top
door ‘effectieve
lobby’ Neelie Kroes
Effect overnamestop
Minder acquisities:
minder buitenlanders**

Raad van bestuur

weer stijgt, komt volgens Van Hezewijk omdat er door de huidige crisis nadrukkelijk om ervaring wordt gevraagd. Overigens zit volgens de onderzoeker bijna niemand van deze nieuwe groep ‘old boys’ boven het Tabaksblat-quotum. Het aantal old boys neemt toe, maar ze hebben elk een kleiner aantal commissariaten dan de vorige generatie.

De gemiddelde leeftijd van de commissarissen neemt ook weer — bescheiden — toe: van 58 naar 59. Dat vindt plaats na drie jaren van daling en illustreert het geringere verloop in die gelederen. Het aantal vroegtijdige vertrekkers daalde van 65% naar 59%, maar ligt nog altijd boven het langjarige gemiddelde van 52%. De belangrijkste reden voor aftreden is de code voor corporate governance. Deze code-Tabaksblat werkt proactief.

In directies en raden van bestuur lijkt sprake van teruggekeerde rust, zeker in vergelijking met

het crisisjaar 2008. Zo is het verloop onder bestuurders fors gedaald en ligt het veronder het langjarig gemiddelde. Ook onder ceo’s is het verloop fors gedaald en ver onder het langjarig gemiddelde. Uit de cijfers blijkt dat de gemiddelde leeftijd bij vervanging de laatste twee jaar is gestegen van 49 naar 51 jaar, wat erop wijst dat er relatief oude ceo’s worden aange trokken. Het zijn tussenpauzen die orde op zaken stellen en dan het stokje overdragen. Verder valt op dat in 2009 vooral jongere ceo’s het loodje leggen. De gemiddelde leeftijd van aftredende bestuursvoorzitters daalde sterk, van 57 jaar naar 54 jaar en het vroegtijdig vertrek, zoals bij bedrijfsreorganisaties, steeg van 60% naar 70%.

Voorzitter Susanne Stolte van het Nederlands Centrum voor Directeuren (NCD) is blij met de trend, maar ‘in absolute aantallen zijn vrouwelijke bestuurders nog zwaar ondervertegenwoordigd’.

